

УДК 330.322+339.9
JEL Classification F21**Охріменко І.В.***д.е.н., професор, проректор з навчальної роботи
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Київської регіональної спілки споживчої кооперації
Київ, Україна
E-mail: iv.okhrim@gmail.com*

ШЛЯХИ ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація

Сучасний стан економіки держави та нестабільність інвестиційного розвитку підприємств вимагає забезпечення економічного зростання в умовах проходження процесів глобалізації. Наслідком процесу економічної глобалізації є інтернаціоналізація виробничих зв'язків у високотехнологічних видах діяльності на основі прямих іноземних інвестицій та стрімке формування фінансових ринків. Національна економіка має широкі інвестиційні можливості, але через макроекономічну нестабільність та недостатність правових гарантій захисту інвестованих коштів необхідна реалізація ефективної стратегії інвестування.

Таким чином, в умовах глобалізації та підвищення глобальної конкуренції важливим інструментом господарської діяльності є інвестування. Однак, у державі існує проблема дефіциту інвестиційних ресурсів. Причини такого стану речей можна об'єднати в дві групи. Перша група стосується макроекономічного регулювання економіки, зокрема, політики національного банку щодо формування кредитних ресурсів та облікової ставки за кредит, політики уряду держави щодо створення сприятливого інвестиційного клімату (розвитку підприємництва та забезпечення функціонування ефективної судової системи). Друга група причин стосується рівня підприємств. Серед них особливо слід виділити інструменти інвестиційної діяльності, через які підприємство залучає інвестиції та керує ними. До таких інструментів в першу чергу відносять банківське кредитування і менеджмент.

***Ключові слова:** інвестиції, інвестиційний проект, глобалізація, економіка, підприємства.*

Вступ. Сучасний стан економіки держави та нестабільність інвестиційного розвитку підприємств вимагає забезпечення економічного зростання в умовах проходження процесів глобалізації. Наслідком процесу економічної глобалізації є інтернаціоналізація виробничих зв'язків у високотехнологічних видах діяльності на основі прямих іноземних інвестицій та стрімке формування фінансових ринків. Національна економіка має широкі інвестиційні можливості, але через макроекономічну нестабільність та недостатність правових гарантій захисту інвестованих коштів необхідна реалізація ефективної стратегії інвестування.

Проблема вибору інвестиційної стратегії є актуальною, оскільки значна кількість підприємств потребують залучення інвестицій при протіканні глобалізації, як явища всепоглинаючого та всеохоплюючого. Інвестиційна діяльність підпорядковується довгостроковим цілям розвитку підприємства і повинна здійснюватись із врахуванням певної перспективи, оскільки економічною суттю інвестицій є відмова від поточного споживання для отримання доходів у майбутньому.

Оснoву інвестиційної діяльності складає реальне інвестування, а в сучасних умовах для більшості підприємств воно є єдиним видом вкладення капіталу.

Функціонування підприємства в умовах глобалізації та жорсткої конкуренції пов'язане із формуванням та реалізацією ефективної стратегії інвестиційного розвитку, як поняття, що поетапно включає у свою сутність слабкі та сильні сторони підприємства, його економічні можливості. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблем інвестування в умовах глобалізації займалися багато вітчизняних економістів: К.І. Абалкин, В.С. Бард, П.Л. Віленський [1], В.П. Воронін, Л.Т. Гіляровська, М.В. Грачова, Д.А. Ендовицкий [3], Д.І. Львів, Р.П. Подшиваленко, А.В. Хорев, В.А. Чернов, К.І. Чуріков, В.О. Шермет та багато інших.

Разом з тим динаміка світового економічного розвитку та зростання міждержавних і між корпоративних суперечностей, загострення конкуренції вимагають постійного вдосконалення організації інвестиційного процесу, більш повного і всебічного обліку різних національних, галузевих і тимчасових факторів, його визначальних. Все це в сукупності викликає необхідність подальшого розвитку методології аналізу, методів оцінки, моделювання і прогнозування інвестиційної діяльності в різних економічних системах від транснаціональних корпорацій до малих підприємств.

Мета. Дослідити комплексне використання інструментів інвестиційної діяльності підприємств, розкрити їх зміст та значення як важливого чинника інвестування підприємств в умовах глобалізації.

Методологія дослідження. Дослідження проводилися на основі використання монографічного, абстрактно-логічного, історичного методів. Методологічним підґрунтям в опрацюванні матеріалу виступив діалектичний метод пізнання суспільно-економічних явищ.

Результати. Однією з найважливіших сфер господарської діяльності підприємства є його інвестиційна діяльність, пов'язана з вкладенням коштів у реалізацію довгострокових і середньострокових проектів.

Інвестиційну діяльність можна визначити як сукупність операцій з придбання та реалізації довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентом грошових коштів [2].

Підприємство може здійснювати інвестиції різного типу і в різних організаційних формах: формування інвестиційного портфеля, участь в інвестиційних проектах та ін. Напрямки інвестиційної діяльності підприємства (наведені у табл. 1) мають різну природу, ступінь відповідальності та відповідно характер наслідків і рівень ризику.

Таблиця 1

Характеристика окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства*

Напрямки	Характеристика інвестицій	Рівень ризику	Причини ризику
Зміщення матеріально-технічної бази	Визначається номенклатурою, обсягом і параметрами	Невеликий	Пов'язані з якістю інвестицій
Оновлення і розвиток матеріально-технічної бази	Потребує аналізу ринкової кон'юнктури, прогнозу діяльності підприємства і номенклатури продукції	Середній	Пов'язані з кон'юнктурою ринку продукції
Розширення обсягів виробничої діяльності	Вимагає багатоаспектного аналізу конкурентоспроможності продукції на ринку, положення підприємства в галузі та регіоні	Суттєвий	Пов'язані з ризиком затоварення продукцією, змінами кон'юнктури

Продовження табл. 1

Освоєння нових видів діяльності	Вимагає ретельного пророблення бізнес-плану маркетингу по нових видів діяльності в ув'язці з традиційними видами	Суттєвий	Пов'язані з нестабільністю ринку
Участь у комплексних інвестиційних проєктах	Вимагає аналізу, як якості самого проєкту, так і складу учасників його реалізації	Великий	Пов'язані з довговічністю інвестицій та відкладеним отриманням прибутку

*Джерело: складено автором на підставі [4]

Графічна інтерпретація інвестиційної діяльності, представлена на рисунку 1, ілюструє діалектичну єдність процесів підготовки інвестиційного проєкту та його подальшого інвестування, якщо рівень його ефективності відповідає інтересам учасників інвестицій.

Слід зазначити, що наведена схема дає можливість відстежити процес формування мотивації інвесторів у відповідності з умовами інвестування шляхом регулювання основних характеристик ефективності з метою забезпечення кінцевого її рівня, не меншого ніж за розрахунковий на стадії планування.

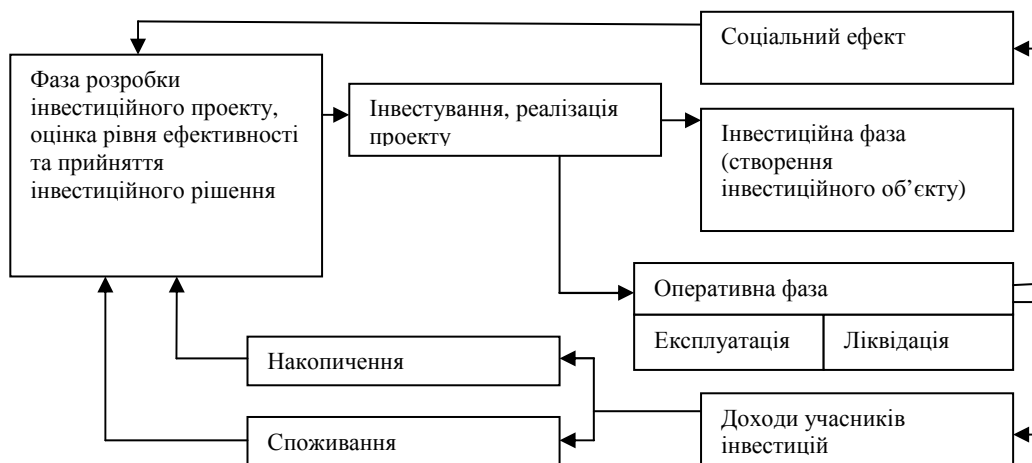

Рис. 1. Схема інвестиційної діяльності підприємства*

*Джерело: складено автором на підставі [6]

Вирішення проблем щодо впорядкування та розвитку існуючих підходів до визначення економічних категорій, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, що дало можливість представити цю діяльність як рух грошових потоків від реалізації певного з'єднання інвестиційних проєктів, прийнятих до реалізації виходячи з вимог фінансового, технологічного характеру, кількісних характеристик інвестицій, пов'язаних з рівнем одержуваних результатів інвестування, розподілом додаткової вартості в кінці інвестиційного циклу, трансформацією заощаджень в інвестиційні ресурси та їх використання для реалізації подальших інвестицій [10].

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

В залежності від обсягу вкладення розрізняють два види інвестицій: реальні та фінансові. Реальні - це інвестиції в який-небудь тип матеріально відчутних активів, таких, як земля, обладнання, заводи. Реальні інвестиції - це довгострокові інвестиції, що передбачають одержання доходу через певний час і протягом тривалого часу.

Інвестиції в реальні активи, тобто. придбання та використання активу, який згідно очікуванням буде приносити дохід у майбутньому, називаються капіталовкладення в інвестиційний проект.

Інвестиційні проекти в реальні активи передбачають прийняття рішень двох типів:

1. Придбання нових або розширення вже існуючих активів; залучення ресурсів в обіг у формі розробки нової продукції, проведення досліджень ринку, комп'ютеризація робочих місць.

2. Оновлення виробничих фондів, заміна наявного обладнання.

Вибір конкретної форми реального інвестування залежить від безлічі факторів: завдань галузевої, товарної та регіональної диверсифікації діяльності підприємства; можливостей впровадження нових технологій; наявності власних інвестиційних ресурсів і можливості використання позикових або залучених коштів [7].

Процес реального інвестування включає в себе ряд етапів і стадій (рис. 2).

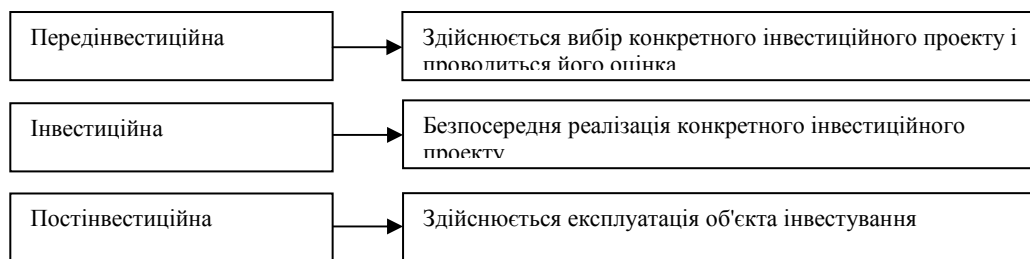

Рис. 2. Етапи реального інвестування*

*Джерело: складено автором на підставі [8]

Економічна оцінка ефективності реальних інвестицій передбачає оцінку кінцевих фінансових результатів інвестицій.

Фінансові інвестиції визначають як господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. Фінансові інвестиції поділяються на прямі, портфельні та реінвестиції в фінансові інструменти [5].

Обидва види інвестицій тісно взаємопов'язані. З оновленням і розширенням основних фондів безпосередньо пов'язані реальні інвестиції. Джерелом фінансування реальних інвестицій можуть бути доходи, отримані від фінансових інвестицій.

Держава бере участь в інвестиційному процесі як прямо через державний сектор економіки, так і побічно через свої інституції: органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, Національний банк, Фонд держмайна, Державний антимонопольний комітет.

Держава здійснює інвестування (прямий вплив) тих галузей і виробництв, продукція яких має загальнонаціональний характер і які найближчим часом не підлягають приватизації, таких, як оборонна галузь, окремі об'єкти загальнодержавної інфраструктури: магістралі, термінали тощо.

До форм опосередкованого впливу держави на інвестиційну діяльність можна віднести: державне кредитування, державні позики, роздержавлення і приватизацію,

податкове регулювання, амортизаційну політику, державний лізинг, ліцензування і квотування, антимонопольні заходи, стандартизацію та ін. Засоби непрямого впливу держава реалізує через свої інституції як учасник інвестиційного процесу.

Управління державними інвестиціями здійснюється органами державної влади та включає планування, визначення умов і виконання конкретних дій по інвестуванню бюджетних і позабюджетних коштів.

Регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється шляхом: подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництва; державних норм та стандартів; заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції; роздержавлення і приватизації власності; визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами; політики ціноутворення; проведення державної експертизи інвестиційних проєктів; інших заходів [9].

Висновки і перспективи. Таким чином, в умовах глобалізації та підвищення глобальної конкуренції важливим інструментом господарської діяльності є інвестування. Однак, у державі існує проблема дефіциту інвестиційних ресурсів. Причини такого стану речей можна об'єднати в дві групи. Перша група стосується макроекономічного регулювання економіки, зокрема, політики національного банку щодо формування кредитних ресурсів та облікової ставки за кредит, політики уряду держави щодо створення сприятливого інвестиційного клімату (розвитку підприємництва та забезпечення функціонування ефективної судової системи). Друга група причин стосується рівня підприємств. Серед них особливо слід виділити інструменти інвестиційної діяльності, через які підприємство залучає інвестиції та керує ними. До таких інструментів в першу чергу відносять банківське кредитування і менеджмент.

Список використаних джерел

1. Віленський В.Л. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням реальних характеристик економічного середовища. *Аудит і фінансовий аналіз*. 2000. № 3. С. 52-54.
2. Дзеніс В.О. Сучасні тенденції залучення іноземних інвестицій на державному та регіональному рівнях. *Бізнес Інформ*. 2011. № 11. С. 49-51.
3. Ендовицкий Д.А. Комплексний аналіз і контроль інвестиційної діяльності: монографія; [под ред. Л.Т. Гіляровської]. Москва : Фінанси та статистика, 2001. 400 с.
4. Захарін С.В. Інвестиції в інновації: теорія, парадигма, методологія досліджень. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4 (106). С. 60 - 64.
5. Карачина Н.П., Вітюк В.А. Комплексний підхід до аналізу проблем інвестування в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 6. С. 95-98.
6. Крисюк Р.В. Проблеми формування інвестиційних ресурсів в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2011. № 1. С. 67-71.
7. Мержа Н.В. Економічна сутність фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 9. С. 82-87.
8. Мушников О.О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С. 273-276.
9. Рожельюк В.М., Хархут Н.О. Аналіз інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний аналіз*. 2008. № 2(18). С. 275-278.
10. Омельянич Н.І. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 6. С. 102-105.

Дата надходження статті до редакції: 25.04.2017

1 рецензування: 31.05.2017 Прийняття в друк: 09.06.2017

Okhrimenko I.V.

*Dr.Sc. (in Economics), Associate Professor, Vice Rector for Academic
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law
Kyiv Regional Union of Consumer Cooperatives
Kyiv, Ukraine
E-mail : iv.okhrim@gmail.com*

WAYS BY INVESTING BUSINESSES IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Abstract

Current state of the economy and instability of enterprises investment development requires economic growth in conditions of globalization processes. Consequence of economic globalization is the internationalization of industrial relations in high-tech activities on the basis of foreign direct investment and rapid emergence of financial markets. The national economy has vast investment opportunities, but macroeconomic instability and lack of legal safeguards for the protection of the invested funds are necessary to implement an effective investment strategy.

Thus, in the context of globalization and increasing global competition, an important tool of economic activity is investment. However, there is a problem of shortage of investment resources in this state. The reasons for this can be grouped into two groups. The first group relates to macroeconomic regulation of the economy, in particular, the policy of the national Bank on the formation of credit and discount rate for the loan policy of the government in creating a favorable investment climate, enterprise development and maintenance of effective judicial system. The second group of reasons relates to the level of enterprises. Among them, notably, investment tools, through which the company attracts investments and manages them. Such instruments primarily include Bank lending and management.

Keywords: *investment, investment project, globalization, economy, enterprises.*

References

1. Vilensky, V.L. (2000). Otsinka effektivnosti investitsiynikh proektiv z urakhuvannyam real'nykh kharakteristik ekonomichnogo seredovishcha [Estimation of efficiency of investment projects taking into account the real characteristics of the economic environment]. *Audit and financial analysis*, 3, 52-54.
2. Dzenis, V.O. (2011). Suchasni tendentsii zaluchennya inozemnykh investitsiy na derzhavnomu ta regional'nomu rivnyakh [Modern trends in foreign investment at the state and regional levels]. *Business inform*, 11, 49-51.
3. Yendovitsky, D.A. (2001). *Kompleksniy analiz i kontrol' investitsiynoi diyal'nosti: monografiya* [Integrated analysis and control of investment activity: monograph]. Moscow : Finances and statistics.
4. Zakharin, S.V. (2010). Investitsii v innovatsii: teoriya, paradigma, metodologiya doslidzhen' [Investing in innovation: theory, paradigm, research methodology]. *Actual problems of Economics*, 4(106), 60-64.
5. Karachina, N.P. (2011). Kompleksniy pidkhid do analizu problem investuvannya v Ukraïni [An integrated approach to the analysis of the problems of investing in Ukraine]. *Formation of market relations in Ukraine*, 6, 95-98.
6. Krisyuk, R.V. (2011). Problemi formuvannya investitsiynikh resursiv v Ukraïni [Problems of formation of investment resources in Ukraine]. *Foreign trade: Economics, Finance, and law*, 1, 67-71.
7. Merzha, N.V. Ekonomichna sutnist' finansovogo zabezpechennya investitsiynoi diyal'nosti pidpriemstv [The economic essence of financial provision of investment activities of enterprises]. *Formation of market relations in Ukraine*, 9, 82-87.
8. Mushnikov, O.O. (2012). Vpliv investitsiynoi diyal'nosti na rozvitok pidpriemstva [The Influence of investment activities for development of the enterprise]. *Journal of transport Economics and industry*, 40, 273-276.
9. Rozhelyuk, V.M. (2008). Analiz innovatsiyno-investitsiynoi privablivosti pidpriemstva [Analysis of innovative-investment attractiveness of the enterprise]. *Economic analysis*, 2(18), 275-278.
10. Omel'yanchik, N.I. (2011). Zaluchennya inozemnykh investitsiy v natsional'nu ekonomiku [The attraction of foreign investments into the national economy]. *Formation of market relations in Ukraine*, 6, 102-105.

Received: April 25, 2017 1st Revision: May 30, 2017 Accepted: June 09, 2017